

SYLABUS**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022–2025****rok akademicki 2022/2023****1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE**

nazwa przedmiotu	Literatura oświeceniowa
kod przedmiotu	IC1/10
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Staropolskiej i Polskiego Oświecenia
kierunek studiów	filologia polska
poziom studiów	studia pierwszego stopnia
profil	ogólnoakademicki
forma studiów	studia stacjonarne
rok i semestr studiów	pierwszy rok, drugi semestr
rodzaj przedmiotu	wykład
język wykładowy	polski
koordynator	prof. dr hab. Marek Nalepa
imię i nazwisko osoby prowadzącej	dr hab. prof. UR Jolanta Kowal, dr hab. prof. UR Roman Magryś, prof. dr hab. Marek Nalepa

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

semestr (nr)	wykł.	ćw.	konw.	lab.	sem.	ZP	prakt.	inne (jakie?)	liczba pkt. ECTS
2	30	30							5

1.2. Sposób realizacji zajęć

x zajęcia w formie tradycyjnej

x zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.2. Forma zaliczenia przedmiotu(z toku)

ćwiczenia: zaliczenie z oceną

wykład: zaliczenie

egzamin ustny

2.WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość kultury i literatury oświeceniowej na poziomie szkoły średniej (poziom podstawowy) oraz literatury staropolskiej na poziomie pierwszego roku pierwszego stopnia studiów stacjonarnych.

3.CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1.Cele przedmiotu

C1	Rozumienie jednostek procesu historycznoliterackiego takich, jak epoka, formacja kulturowa, prąd, styl, środowisko literackie, periodyzacja <i>etc.</i>
C2	Rozwijanie umiejętności w zakresie opisu, analizy, interpretacji i wartościowania dzieł historycznych.
C3	Sytuowanie utworów literatury polskiego oświecenia w kontekstach kulturowych, środowiskowych i historycznych rzutujących na ich specyfikę artystyczną.

3.2.Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka wyposażona jest w wiedzę na temat kultury i literatury polskiego oświecenia; przywołuje problematykę tekstów (omawianych podczas ćwiczeń) sytuujących się w obrębie poszczególnych prądów epoki – z wykorzystaniem wskazanej literatury przedmiotu.	K_W03
EK_02	Student/ka rozróżnia terminologię teoretycznoliteracką niezbędną w procesie analizy i interpretacji dzieł literackich omawianych podczas ćwiczeń.	K_W07
EK_03	Student/ka analizuje treść tekstów literackich (omawianych podczas ćwiczeń) z uwzględnieniem ich sfery immanentnej oraz odpowiednich kontekstów.	K_U06
EK_04	Student/ka poddaje krytycznemu oglądowi dzieła literackie z zakresu literatury polskiego oświecenia w ujęciu porównawczym.	K_U02
EK_05	Student/ka jest zorientowany/a na pogłębianie wiedzy zdobytej na wykładach i ćwiczeniach z literatury polskiego oświecenia.	K_K03

3.3.Treści programowe

A. Problematyka wykładu

treści merytoryczne
Granice chronologiczne i wewnętrzna periodyzacja epoki. Program naprawy Rzeczypospolitej i walka z obyczajowością oraz kulturą sarmacką. Stanisław Konarski i pierwsze reformy w zakresie szkolnictwa. Najważniejsze instytucje kulturowe u progu epoki. Walka o język narodowy. Filozofia <i>recentiorum</i> .
Czasy stanisławowskie. Nowe instytucje i nowoczesny program polityczno-społeczny piśmiennictwa oświeceniowego. Poezja barska i nurt sarmacko-barokowy w poezji oświeceniowej. Grupy i środowiska literackie: poeci Warszawy, pisarze Puław, prowincja literacka.
Świadomość estetycznoliteracka w epoce oświecenia oraz jej zaplecze filozoficzne.
Tendencje dydaktyczno-moralizatorskie w szczytowym okresie rozwoju literatury oświeceniowej. Preferowane gatunki. Tzw. literatura wysoka i jej zależność od autorytetów antycznych.
W kręgu poezji sentymentalnej i rokokowej. <i>Listy o guście</i> J. Szymanowskiego i nowe propozycje estetycznoliterackie. Rousseizm w polskiej poezji sentymentalnej.
Teatr i dramat. Komedia F. Bohomolca i F. Zabłockiego. Drama mieszczańska: <i>Teczka occiarzai Henryk VI na łowach</i> . Satyra obyczajowa w <i>Powrocie posta</i> J.U. Niemcewicza: krytyka manieri sentymentalnej i atak na cudzoziemszczyznę. Dyrekcja Wojciecha Bogusławskiego i życie teatralne w stolicy. Dyrekcja Ludwika Osińskiego: nowy repertuar i początki krytyki teatralnej. Szekspir w wydaniu klasyków. Wpływy teatru niemieckiego.
Trzecia faza polskiego oświecenia. Niewola narodowa i pierwsze próby oporu politycznego. Antynomie i sprzeczności w obrębie doktryny klasycystycznej. Poezja porozbiorowa i poezja napoleońska. Rozwój tragedii i poematu opisowego. Zróżnicowanie i ewolucja powieści. Rozłam wśród klasyków. Próby zmodernizowania doktryny (F. Wężyk, F. Morawski, L. Borowski). Instytucje (czasopiśmiennictwo, salony i kawiarnie literackie, szkolnictwo, biblioteki i muzea). Tzw. walka romantyków z klasykami. Epigoni oświecenia. Wkład oświecenia do kultury i literatury polskiej.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

treści merytoryczne
Utopie oświecenia na podstawie drugiej części <i>Mikołaja Doświadczyńskiego przypadków</i> Ignacego Krasickiego.
Koncepcje patriotyzmu w <i>Hymnie do miłości Ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego, <i>Pieśni legionów polskich we Włoszech</i> Józefa Wybickiego, <i>pieśni Boże, coś Polskę...</i> Alojzego Felińskiego.
Krytyka sarmatyzmu w komedii oświeceniowej [<i>Małżeństwo z kalendarza</i> Franciszka Bohomolca; <i>Sarmatyzm</i> Franciszka Zabłockiego].
Poetyka poematu opisowego na przykładzie <i>Sofiówki</i> Stanisław Trembeckiego. Stanisław

Szczęśny Potocki i „piękna Greczynka” – libertyńskie dylematy historiozofa i panegirysty.
Kategorie „pojęcie rzeczy, czułe serce, piękne wzory” w wybranych wierszach Franciszka Karpińskiego [<i>Do Justyny. Tęskność na wiosnę, Powrót z Warszawy na wieś, Pieśń o Narodzeniu Pańskim, Żale Sarmaty</i>].
Liryka patriotyczna po roku 1795 i jej miejsce w literaturze polskiej.
Tragedia neoklasycystyczna na przykładzie <i>Barbary Radziwiłłówny</i> Alojzego Felińskiego. Prawda historyczna a fikcja literacka.
Kolokwium sprawdzające wiedzę z omawianych na zajęciach problemów.

3.4. Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach (dyskusja), prezentacja multimedialna

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

symbol efektu	metody oceny efektów uczenia się	forma zajęć dydaktycznych
EK_01	egzamin ustny, kolokwium	ćwiczenia, wykład
EK_02	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćwiczenia
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	ćwiczenia
EK_04	egzamin ustny, obserwacja w trakcie zajęć	ćwiczenia
EK_05	obserwacja w trakcie zajęć, egzamin ustny	ćwiczenia

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Uczestnictwo w zajęciach; aktywność w poszukiwaniu źródeł historycznych; znajomość problematyki wykładów, ćwiczeń oraz książek z listy obowiązkowej; pozytywna ocena z kolokwium na koniec semestru (obejmująca tematykę wszystkich ćwiczeń); pozytywna ocena z egzaminu ustnego.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

forma aktywności	średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	60
inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
godziny niekontaktowe – praca własna studenta (bieżące przygotowanie do ćwiczeń, opanowa-	75

nie zagadnień egzaminacyjnych, czytanie lektur)	
SUMA GODZIN	137
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

Literatura podstawowa   Z listy wybierane są pozycje bibliograficzne (w porozumieniu z prowadzącym przedmiot na zajęciach organizacyjnych).   A. PODRĘCZNIKI I SYNTEZY   Klimowicz M., <i>Oświecenie</i>, Warszawa 1972 – lub wyd. nast.   Kostkiewiczowa T., <i>Klasycyzm, sentymentalizm, rokoko. Szkice o prądach literackich polskiego Oświecenia</i>, Warszawa 1975.   Maciejewski J., <i>Oświecenie polskie. Początek formacji, jej stratyfikacja i przebieg procesu historycznoliterackiego</i>, w: <i>Problemy literatury polskiej okresu oświecenia</i>, pod red. Z. Golińskiego, seria 2, Wrocław 1977.   Pietraszko S., <i>Doktryna literacka polskiego klasycyzmu</i>, Wrocław 1966 [tu: rozdz. piąty i siódmy].   <i>Pisarze polskiego oświecenia</i>, pod red. T. Kostkiewiczowej i Z. Golińskiego, t. 1–3, Warszawa 1992–1996 [t.1: S. Konarski, E. Drużbacka, J.E.Minasowicz, F. Bohomolec, A. Naruszewicz, I. Krasicki, S. Trembecki, F.D. Książnin, T.K. Węgiński, J. Szymanowski, F. Zabłocki, t.2: J. Wybicki, F.K. Dmochowski, J.U. Niemcewicz, H. Kołłątaj, S. Staszic, J. Jasiński, t.3: A. Feliński, L. Osiński, K. Brodziński, J. Śniadecki, M. Wirtemberska].   <i>Słownik literatury polskiego oświecenia</i>, pod red. T. Kostkiewiczowej, wyd. 2 poszerzone i poprawione, Wrocław 1991.   Żbikowski P., <i>Klasycyzm postaniewawski. Doktryna estetycznoliteracka</i>, Warszawa 1984 [rozdz. trzeci] – lub: tegoż, <i>Klasycyzm postaniewawski. Zarys problematyki</i>, Warszawa 1999 [rozdz. trzeci].   B. LITERATURA PODMIOTOWA   Bohomolec F., <i>Komedie</i>, wstęp J. Kott, teksty oprac. J. Jackl, przypisy oprac. A. Zychówna, t. 2, Warszawa 1960 [tu: <i>Małżeństwo z kalendarza</i>].   Brodziński K., <i>Poezje</i>, oprac. i wstęp C. Zgorzelski, t. 1–2, Wrocław 1959 [tu: <i>Żołnierz nad rzeką Moskwą w roku 1812, Pole raszyńskie</i>].   Karpiński F., <i>Poezje wybrane</i>, oprac. T. Chachulski, Wrocław 1997, BN I/89 [tu: <i>Do Justyny. Tęskność na wiosnę, Laura i Filon, Pieśń dziada sokalskiego w kordonie cesarskim, Tęskność</i>

do kraju, Powrót z Warszawy na wieś, Pieśń poranna, Pieśń o Narodzeniu Pańskim, Żale Sarmaty nad grobem Zygmunta Augusta].

Kniaźnin F. D., *Wiersze wybrane*, wybór, oprac. i wstęp A.K. Guzek, Warszawa 1981 [tu: *Krosienka, Do gwiazd, Do wąsów, Matka obywatelka, Dwie lipy, Do Róży, Na rewolucję 1794, Do Tadeusza Matuszewicza, Do Boga* - inc. „Jakaż to nuża wisi nade mną ...”].

Krasicki I., *Satyry i listy*, wstęp J.T. Pokrzywniak, opracowanie tekstów i komentarze Z. Goliński, wydanie drugie zmienione, Wrocław 1988, BN I/169 [tu: *Do króla, Życie dworskie, Żona modna, Pijaństwo, Palinodia, list Do Pawła*].

Krasicki I., *Wybór liryków*, oprac. S. Graciotti, Wrocław 1985, BN I/252 [tu: *Hymno do miłości ojczyzny, Podróż z Warszawy do Biłgoraja, Osobność*].

Krasicki I., *Monchomachia i Antymonachomachia*, wstęp i oprac. Z. Goliński, Wrocław 1976, BN I/ 197.

Między rozpaczą i nadzieją. Antologia poezji porozbiorowej lat 1793–1806, wstęp P. Żbikowski, wybór i oprac. M. Nalepa, Kraków 2006 [tu: A.J. Czartoryski, *Bard polski*, C. Godebski, *Wiersz do legiów polskich*, J. Morelowski, *Treny*, J.U. Niemcewicz, *Alondzo i Helena*, J.P. Woronicz, *Hymn do Boga...*].

Naruszewicz A., *Liryki wybrane*, wybór i wstęp J.W. Gomulicki, Warszawa 1964 [wybór, m.in. *Głos umarłych, Hymn do Boga, Hymn do Słońca, Pieśń ciarlatańska na jarmarku*].

Naruszewicz A., *Satyry*, oprac. S. Grzeszczuk, Wrocław 1962, BN I/179 [tu: *Chudy literat, Reduty, Szlachetność*].

Niemcewicz J.U., *Powrót pośta*, oprac. i wstęp Z. Skwarczyński, Wrocław 1972, BN I/4 – lub wyd. nast.

Niemcewicz J.U., *Śpiewy historyczne*, wyd. 2, oprac. Z. Libera, Warszawa 1948 – lub: Warszawa 1986 [tu: *Duma o Żółkiewskim, Duma o kniaziu Michale Glińskim*].

Oświeceni o literaturze, pod red. T. Kostkiewiczowej i Z. Golińskiego, t. 1, Warszawa 1993 [tu: F. Karpiński, *O wymowie w prozie albo wierszu*], t. 2, Warszawa 1995 [tu: J. Śniadecki, *O pismach klasycznych i romantycznych*, K. Brodziński, *O klasyczności i romantyczności, tudzież o duchu poezji polskiej*].

Poezja polska XVIII wieku, oprac. Z. Libera, Warszawa 1983 [tu: anonimowa poezja polityczna – barska oraz lat dziewięćdziesiątych, F. Bohomolec, E. Drużbacka, J. Jasiński, J. Wybicki].

Poezja polska 1800–1830, oprac. Z. Libera, Warszawa 1984 [tu: A. Feliński, *Hymn na rocznicę ogłoszenia Królestwa Polskiego*, K. Koźmian, *Oda na pokój w roku 1809, Oda na upadek dumnego w roku 1815*, L. Osiński, *Oda na cześć Kopernika*, W. Reklewski, *Krakowiaki*].

Trembecki S., *Sofiówka* i bajki w wyborze, w: *Pisma wszystkie*, wydanie krytyczne oprac. J. Kott, t. 1–2, Warszawa 1953.

Zabłocki F., *Fircyk w zalotach*, oprac. i wstępem poprzedziła J. Pawłowiczowa, Wrocław 1986, BN I/176.

C. LITERATURA PRZEDMIOTOWA

Kostkiewiczowa T., *Polski wiek światel. Obszary swoistości*, Wrocław 2002.

Przybylski R., *Klasycyzm czyli Prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Warszawa 1983 – lub wyd. następ. [tu: *Rozpacz libertyna, Testament zamordowanego Królestwa*].

Ratajczakowa D., *Komedia oświeconych*, Warszawa 1992.

Sobol R., *Franciszek Karpiński*, Warszawa 1987.

Wołoszyński R., *Ignacy Krasicki. Utopia i rzeczywistość*, Wrocław 1970.

Literatura uzupełniająca

Dla Studentów szczególnie zainteresowanych problematyką zajęć do wykorzystania w przyszłej pracy zawodowej.

A. LITERATURA PODMIOTOWA [do wyboru trzy pozycje]

„Monitor” 1765-1785. Wybór, oprac. i wstęp E. Aleksandrowska, Wrocław 1976, BN I/108.

„Zabawy Przyjemne i Pożyteczne” (1770- 1771), wybór, oprac. i wstęp J. Platt, Wrocław 1968, BN I/195.

Benisławska K., *Pieśni sobie śpiewane*, wydał T. Chachulski, Warszawa 2000.

Bohomolec F., *Komedie*, oprac. i wstęp J. Kott, teksty oprac. J. Jackl, przypisy oprac. A. Zychówna, t.2, Warszawa 1960 [tu: *Czary*].

Czartoryski A.K., *Komedie*, oprac. Z. Zahrajówna, Warszawa 1955 [tu: *Panna na wydaniu*].

Godebski C., *Grenadier – filozof. Powieść prawdziwa wyjęta z dzienników podróży 1799*, oprac., wstęp i komentarz Z. Kubikowski, Wrocław 1953.

Jeziński F.S., *Wybór pism*, oprac. Z. Skwarczyński, wstęp J. Ziomek, Warszawa 1952 [tu: *Katechizm otajemnicach rządu polskiego, Jarosza Kutasińskiego uwagi nad stanem nieszlacheckim w Polsce, Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane...*].

Kitowicz J., *Pamiętniki, czyli Historia polska*, oprac. i wstęp P. Matuszewska, komentarz Z. Lewinówny, Warszawa 1971 – lub wyd. następ.

Konarski S., *Tragedia Epaminondy*, Warszawa 1923.

Krajewski M.D., *Podolanka wychowana w stanie natury życie i przypadki swoje opisująca*, wstęp i oprac. I. Łossowska, Warszawa 1991.

Krasicki I., *Dzieła wybrane*, oprac. Z. Goliński, t. 2, Warszawa 1989 [tu: *Powieści wschodnie*].

Krasicki I., *Historia*, oprac. i wstęp M. Klimowicz, Warszawa 1956 – lub wyd. Kraków 2002.

Krasicki I., *Myszeidos pieśni X*, oprac. J. Maślanka, Wrocław 1982, BN I/234.

Krasicki I., *Rozmowy zmarłych*, wstęp i komentarze Z. Libera, Warszawa 1987 [tu: *Wstęp i Rozmowa I. Między Solonem i Katonem Utyceńskim*].

Niemcewicz J.U., *Dwaj panowie Sieciechowie*, oprac. J. Dihm, Wrocław 1950, BNI/135.

Poezja powstania kościuszkowskiego, oprac. i wstęp J. Nowak-Dłużewski, Kielce 1946.

Polska epopeja klasycystyczna, wybór, oprac., wstęp R. Dąbrowski, Kraków 2001.

Polski romans sentymentalny, oprac. A. Witkowska, Wrocław 1971, BN I/206 [tu: *L. Kropiński, Julia i Adolf*].

Rzewuski W., *Tragedie i komedie*, oprac. i wstęp J. Majerowa, Warszawa 1962 [tu: *Żółkiewski*].

Trembecki S., *Wiersze wybrane*, oprac. i wstęp J. W. Gomulicki, Warszawa 1965 [wybór, m.in. *Oda nie do druku, Gość w Heilsbergu, Do moich współziomków*].

Walka romantyków z klasykami, oprac. i wstęp S. Kawyn, Wrocław 1960, BN I/183.

Węgiński T.K., *Wiersze wybrane*, wybrał, tekst ustalił oraz wstępem poprzedził J.W. Gomulicki, Warszawa 1974 [m.in. *Myśl moja do J.W. Stanisława Bielińskiego...*, *Portrety pięciu Elżbiet*].

Wiersze polityczne czasu Konfederacji Targowickiej i Sejmu Grodzieńskiego 1793 roku, oprac.

K. Maksimowicz, Gdańsk 2008.

Wiersze polityczne Sejmu Czteroletniego, cz. 2: 1790–1792, z papierów E. Rabowicza oprac. K. Maksimowicz, Warszawa 2000.

Woronicz J.P., *Pisma wybrane*, wstęp i komentarze Z. Rejman, M. Nesteruk, Wrocław 2003.

Zabłocki F., *Sarmatyzm. Komedia w 5 aktach*, tekst ustalił, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył L. Bernacki, przygotował do druku, wstępem i objaśnieniami uzupełnił T. Mikulski, Wrocław 1951, BN I/115.

Zbiór poetów polskich XIX wieku. Księga pierwsza, oprac. P. Hertz, Warszawa 1959.

B. LITERATURA PRZEDMIOTOWA [do wyboru trzy pozycje]

Antyk oświeconych. Studia i rozprawy o miejscu starożytności w kulturze polskiej XVIII wieku, pod red. T. Chachulskiego, Warszawa 2013.

„*Bo insza jest rzecz zdradzić, insza dać się złudzić*”. *Problem zdrady w Polsce przełomu XVIII i XIX wieku*, pod red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 1995.

Chaunu P., *Cywilizacja wieku Oświecenia*, tłum. E. Bąkowska, Warszawa 1989.

Cieński A., *Pamiętnikarstwo polskie XVIII wieku*, Wrocław 1981.

Cieński M., *Pejzaże oświeconych*, Wrocław 2000.

Copleston F., *Historia filozofii*, t. 4: *Od Kartezjusza do Leibniza*, tłum. J. Marzęcki, Warszawa 1995; t. 6: *Od Wolffa do Kanta*, tłum. J. Łoziński, Warszawa 1996.

Człowiek oświecenia, pod red. M. Vovelle'a, tłum. M. Gurgul i in., Warszawa 2001.

Czytanie Krasickiego, pod red. T. Kostkiewiczowej, R. Doktora i B. Mazurkowej, Warszawa 2014.

Czytanie Naruszewicza, cz. 1–2, pod red. B. Wolskiej, T. Kostkiewiczowej i B. Mazurkowej, Warszawa 2015.

Czytanie Trembeckiego, cz. 1–2, pod red. J. Snopka, W. Kaliszewskiego i B. Mazurkowej, Warszawa 2016.

Czytanie Karpińskiego, cz. 1–2, pod red. B. Mazurkowej i T. Chachulskiego, Warszawa 2017.

Dąbrowski R., *Poemat heroikomiczny w literaturze polskiego oświecenia*, Kraków 2004.

Hazard P., *Kryzys świadomości europejskiej 1680–1715*, tłum. J. Lalewicz A. Siemek, wstęp M. Żurowski, Warszawa 1974.

Hazard P., *Myśl europejska w XVIII wieku od Monteskiusza do Lessinga*, tłum. H. Suwała, wstęp S. Pietraszko, Warszawa 1972.

Im Hof U., *Europa Oświecenia. Tworzenie Europy*, tłum. M. Łukasiewicz, Warszawa 1995.

Kaczyński P., *Rodzina w literaturze stanisławowskiej. Motywy – konwencje – poglądy*, Wrocław 2009.

Kaleta R., *Oświeceni i sentymentalni. Studia nad literaturą i życiem w Polsce w okresie trzech rozbiorów*, Wrocław 1971.

Koehler K., *Domek szlachecki w literaturze polskiej epoki klasycyzmu*, Kraków 2005.

Kostkiewiczowa T., *Horyzonty wyobraźni. O języku poezji czasów Oświecenia*, Warszawa 1984.

Kowal J., *Literackie oblicze „Dziennika Wileńskiego” (1805–1806 i 1815–1830)*, Rzeszów 2017.

Libera Z., *Problemy polskiego Oświecenia. Kultura i styl*, Warszawa 1969.

Mikulski T., *W kręgu oświeconych. Studia, szkice, recenzje, notatki*, Warszawa 1960 [tu: *Kurdesz nad kurdeszami, Adresaci listów Krasickiego, Ignacy Krasicki*].

Motywy religijne w twórczości pisarzy polskiego Oświecenia, pod red. T. Kostkiewiczowej, Lublin 1995.

Nalepa M., *Porozbiorowe migracje w literaturze późnego oświecenia. Studia nad wybranymi tekstami*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2018.

Nasiłowska A., *Poezja opisowa Stanisława Trembeckiego*, Wrocław 1990.

Peyre H., *Co to jest klasycyzm?*, tłum. i postowie M. Żurowski, Warszawa 1985.

Postman N., *W stronę XVIII stulecia. Jak przeszłość może doskonalić naszą przyszłość?*, tłum. R. Frąć, Warszawa 2001.

Problemy literatury polskiej okresu Oświecenia, pod red. Z. Golińskiego, seria /1/-2, Wrocław 1973–1976.

Rosset F., Triaire D., *Jan Potocki. Biografia*, tłum. A. Wasilewska, Warszawa 2006.

Rostworowski E., *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 1994.

Sinko Z., *Powieść zachodnioeuropejska w kulturze literackiej polskiego Oświecenia*, Wrocław 1968.

Smoleński W., *Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Studia historyczne*, Warszawa 1979.

Stanisz M., „Walka romantyków z klasykami”, czyli o dziejach pewnej metafory historycznoliterackiej, w: *Między biografią, literaturą i legendą*, pod red. M. Stanisza i K. Maciąga, Rzeszów 2010.

Witkowska A., „Sławianie, my lubim sielanki...”, Warszawa 1972.

Witkowska A., *Literatura romantyzmu*, Warszawa 1986 [tu: *Sentymentalizm i klasycyzm lat 1795–1830. Główne gatunki literackie*].

Żbikowski P., „...bolem śmiertelnym ścieśnione mam serce ...”. *Rozpacz oświeconych. U źródeł przełomu w poezji polskiej w latach 1793–1805*, Wrocław 1998.

oprac. Marek Nalepa

akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej